

การพัฒนาารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา
ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

The Structural Relationship Model Development of Administrators' Competencies
toward School Effectiveness

อนุสิทธิ์ นามโยธา¹ ดร.วาโร เฟ็งสวัสดิ์²
ดร.ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร³ ดร.วัลณิกา ฉลากบาง⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา/ตรวจสอบและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน/และนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2554 จำนวน 600 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา และด้านประสิทธิผลของโรงเรียน 2) ผลการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นพบว่า ค่าสถิติเป็นไปตามข้อตกลง คือ $\text{Chi-square}=348.74$, $p\text{-value} = 0.21$, $df = 195$, $\text{RMSEA} = 0.03$, สรุปได้ว่าข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องกับรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาโดยผู้วิจัยพบว่า ทุกองค์ประกอบที่นำมาศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบโครงสร้างนี้ และ 3) รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสรุปได้คือ ประสิทธิผลของโรงเรียนที่เกิดขึ้นตามสมรรถนะของผู้บริหารได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกมาจากปัจจัยสำคัญ 3 ด้านคือ ด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน (Direct Effect or $\text{DE}=0.97$) ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ($\text{DE}=0.82$) และด้านภูมิหลังของผู้บริหารโรงเรียน ($\text{DE}=0.32$) ในทำนองเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้บริหารและด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยส่งผ่านปัจจัยด้านสมรรถนะผู้บริหารและปัจจัยทั้งหมดสามารถทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 81 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ประสิทธิผลของโรงเรียน

1 นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อาจารย์ที่ปรึกษา

3 รองศาสตราจารย์ ประธานสาขาคุุณบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อาจารย์ที่ปรึกษา

4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อาจารย์ที่ปรึกษา

Abstract

The objectives of this study were to develop / to test / and to present the structural Model Development of Administrators' Competencies toward School Effectiveness (ACSE). Sixty-hundred subjects of this study were drawn, with the multi-stage random sampling, from both school administrators and teachers at the primary schools under Offices of Primary Education Service in Sakon Nakhon provincial areas, in academic year 2011. The following Statistics were applied: frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient, and path analysis. Research results were as follows: 1) Structural relationship model of the ACSE consisted of 5 components, namely background of school administrators, situation concerning with school administrators, competencies of school administrators, and school effectiveness; 2) As a result of model testing, it revealed the empirical data related with the model and statistical assumptions, and those statistical values as Chi-square =348.74, p-value = 0.21, df =195, RMSEA= 0.03; and 3) For the structural relationship model of The ACSE, it could be concluded as follows: School effectiveness with the administrator competencies got the Positive direct effects from crucial categories: school administrator competencies (Direct Effect or DE=0.97), Situation concerning with school administrators (DE=0.82), and competencies of background and situation concerning With school administrators through category of administrator competencies. Those categories could explained the variance of school effectiveness at the 81 percent, and at the .05 level of significance.

Keywords: structural equation model administrators' competencies school effectiveness

ความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ. ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ. ศ. 2553 การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ. ศ. 2551 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา จากผลการประเมิน การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา พบว่ายังมีปัญหาหลายเรื่องที่ต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงและ ต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูและบุคลากรทางการศึกษา เห็นได้ชัดว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้รับการแก้ไขทันต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้จากรอบนโยบายแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาต้องดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ได้ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง พบประเด็นที่มีความก้าวหน้าและที่เป็นปัญหาที่ต้องเร่งดำเนินการพัฒนา โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ สถานศึกษาไม่ได้มาตรฐาน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 1-2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และวิสัยทัศน์ประเทศไทย 2570 มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของประชากรให้เข้มแข็งและทั่วถึง รัฐบาลให้ความสำคัญด้านการพัฒนาการศึกษาเรื่อยมา แม้การปฏิรูปการศึกษาในช่วงที่ผ่านมาจะประสบความสำเร็จด้านการปรับโครงสร้างหน่วยงานให้มีเอกภาพยิ่งขึ้น มีระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน แต่การพัฒนาใน มิติด้านคุณภาพการศึกษายังขึ้นพื้นฐานนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่ต้องดำเนินการเร่งด่วน โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งการลงทุนด้านการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีบูรณาการในทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 1-5) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์โดยยึดหลักสมรรถนะให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคณาจารย์ทางการศึกษาให้มีวิสัยทัศน์และเลื่อนวิสัยทัศน์โดยพิจารณาจากสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน (เรขา ชูสุวรรณ, 2550, หน้า 3)

ดังนั้น โรงเรียนจะมีประสิทธิผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญคือ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา จากการวิเคราะห์งานวิจัยทางการบริหารการศึกษาของศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2549) ได้จัดกลุ่มและประเภทของงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาจากงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ปรินฤฎานิพนธ์ และDissertation Abstracts International จำนวน 1,719 เรื่อง พบว่า ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ตัวแปรหรือปัจจัยในหลักการ แนวคิดและทฤษฎีหรือเทคนิคทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบ แนวทางการประยุกต์ใช้ไม่มาก อีกทั้งยังไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาคุณภาพความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบกับปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โดยพัฒนาครูทั้งระบบเพื่อสนองนโยบายสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสนองต่อการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ให้ปฏิบัติงานในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันระหว่างองค์ประกอบคัดสรรกับปัจจัยตามรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

3. เพื่อนำเสนอรูปแบบที่มีประสิทธิผลของความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและศึกษาโรงเรียนดีเด่น เพื่อจัดทำร่างรูปแบบและพัฒนา รูปแบบ รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2554 เพื่อตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัย กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ตัวแปรที่ศึกษา คือ ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ องค์ประกอบด้านภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ทุกองค์ประกอบที่นำมาใช้ในการศึกษาของแต่ละปัจจัย สามารถใช้เป็นองค์ประกอบสำคัญตามรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

2. องค์ประกอบและปัจจัยทุกตัวที่นำมาใช้ในการศึกษาตามรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิด

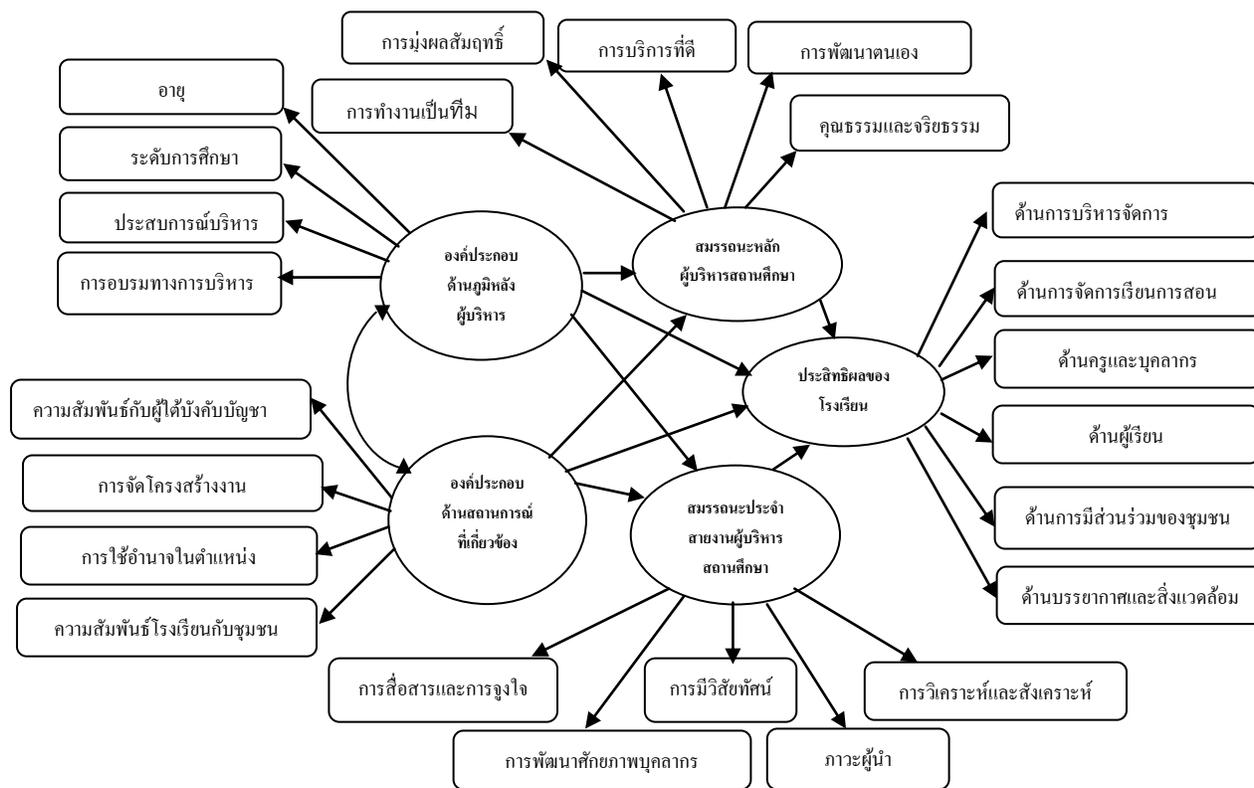
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency) ได้เริ่มขึ้นใน ค.ศ. 1960 จากการเสนอบทความทางวิชาการของ David C. McClelland นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ดี (Excellent Performer) ของบุคคลในองค์กรกับ ระดับทักษะ ความรู้ ความสามารถ โดยระบุว่าควรวัดหาแว้วปัญญา (IQ) และการทดสอบบุคลิกภาพเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมในการทำนายความสามารถ ต่อมาใน ค.ศ. 1970 บริษัท Mc Ber ซึ่ง McClelland เป็นผู้ดูแลได้รับการติดต่อจาก The US State Department ให้ช่วยคัดเลือกเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประเทศสหรัฐอเมริกา (Foreign Service Information Officer : FSIO) ในประเทศต่างๆทั่วโลก ซึ่งก่อนหน้านั้นใช้แบบทดสอบทักษะ ที่คิดว่าจำเป็นสำหรับ การปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวเป็นเครื่องมือและพบว่าผู้ที่ทำคะแนนสอบได้ดีไม่ได้มีผลการปฏิบัติงานตามที่องค์กรต้องการ McClelland ได้พัฒนาเครื่องมือชนิดใหม่เพื่อใช้ในการคัดเลือก โดยใช้วิธีการประเมินที่เรียกว่า Behavioral Event Interview (BEI) เพื่อค้นหาลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่

ปฏิบัติงานดี และเปรียบเทียบกับผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์เฉลี่ย เพื่อหาพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เรียกพฤติกรรมที่ทำให้ผลการปฏิบัติงานที่ดีว่า “สมรรถนะ” (McClelland, 1973)

แนวคิดเรื่องสมรรถนะของ McClelland แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สมรรถนะส่งผลดีต่อผลการปฏิบัติงานมากกว่าความรู้ปัญหา ทำให้ได้รับความสนใจจากนักวิชาการทั่วไปอย่างมากและมีพัฒนาการขึ้นเป็นลำดับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้นำแนวความคิดนี้มาใช้ในการพัฒนาข้าราชการพลเรือน ในระยะแรกได้ทดลองใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยยึดหลักสมรรถนะ (Competency Based Human Resource Development) ในระบบการสรรหาผู้บริหารระดับสูง (Senior Executive System-SES) และใช้ในการปรับปรุงระบบจำแนกตำแหน่งและค่าตอบแทนในภาครัฐโดยยึดหลักสมรรถนะ และกำหนดสมรรถนะต้นแบบของข้าราชการเพื่อพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการและประสิทธิผลของหน่วยงานภาครัฐ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548, หน้า ก)

ทศวรรษที่ผ่านมาประสิทธิผลขององค์กรกลายเป็นแนวคิดสำคัญของทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กร จากงานเขียนของนักคิดที่สำคัญ เช่น Theory Z ของ โออูชิ (Ouchi, 1981) และ Out of Crisis ของ เดมมิ่ง (Deming, 1986) ซึ่งจะเน้นไปที่ “คุณภาพ”(quality) “ความเป็นเลิศ” (Excellence) “การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง” (Continuous improvement)” และ “การปรับเปลี่ยน” (Transformation) ซึ่งก็คือความมีประสิทธิภาพขององค์กร (organizational effectiveness) นั่นเอง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านประสิทธิผลซึ่งเป็นการนำแนวคิดเชิงทฤษฎีที่มีลักษณะเป็นนามธรรมไปสู่การปฏิบัติได้จริงภายในองค์กร ประสิทธิภาพของโรงเรียนเป็นผลผลิตของการบริหารสถานศึกษาที่ดี ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพคือ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยสามารถนำมาร่างเป็นกรอบแนวคิด

ดังภาพประกอบ 1

ภาพ 1 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1.รูปแบบงานวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและพรรณนา (Survey and Descriptive Research) มีการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 พัฒนารอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย การศึกษาแนวคิดทฤษฎี และวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษารายกรณี (Case study) โรงเรียนดีเด่น ระยะที่ 2 การตรวจสอบสมมติฐาน การวิจัยและแปลความหมายข้อมูล ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2554 จำนวน 8,900 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยเกณฑ์ของ Stevens (1986) ซึ่งกำหนดว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ควรใช้อย่างน้อย 20 หน่วยต่อหนึ่งตัวแปร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้กำหนดตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ไว้ 24 ตัว ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 600 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท คือ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและกรณีศึกษาโรงเรียนดีเด่น เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น 2)แบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 600 คน สอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบ ด้านต่างๆ ของสมรรถนะ

ผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของโรงเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

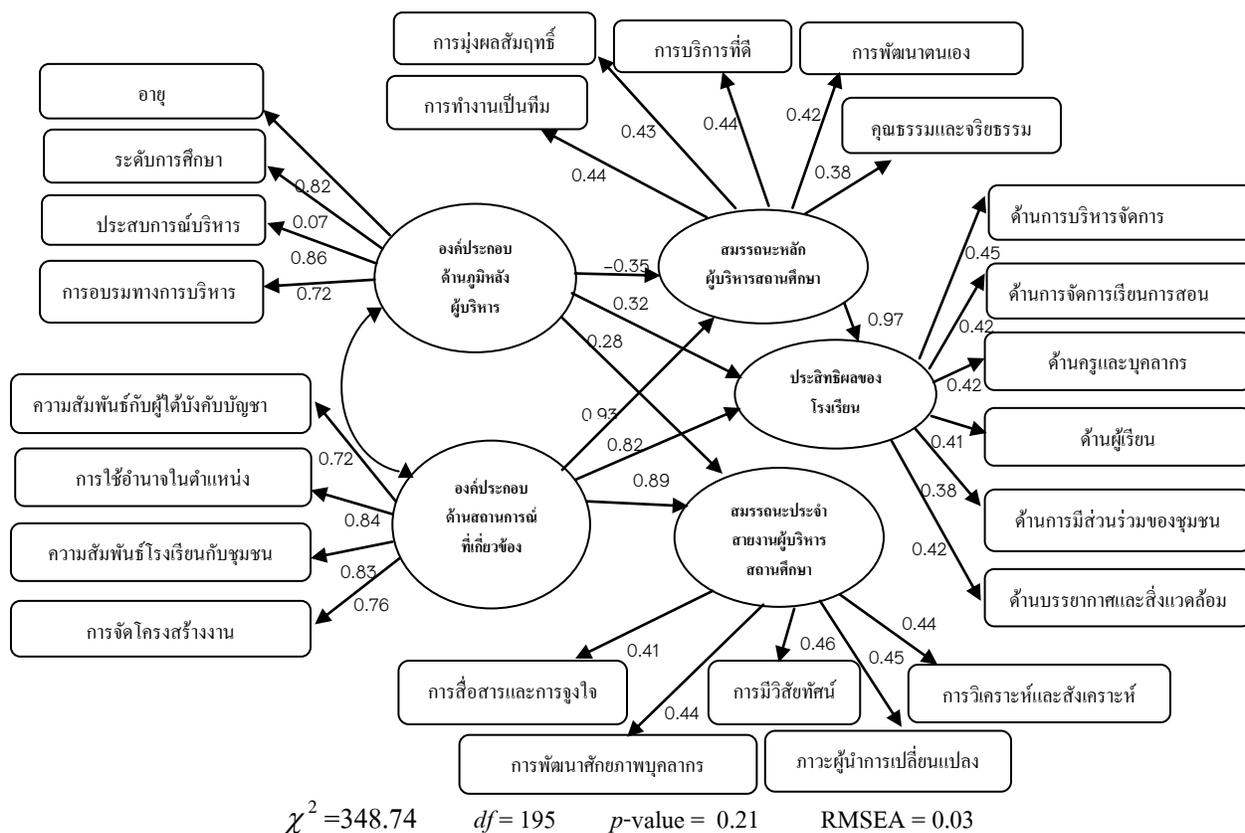
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามของแต่ละตัวแปรตามกรอบแนวคิดของการวิจัย จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ตรวจสอบความตรง (Validity) และนำมาปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพ โดยหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมในแต่ละด้าน (Item total Correlation Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 97) โดยเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไว้ ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.27-0.86) หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ค่าความเที่ยง มีค่า 0.98 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะกลุ่มตัวอย่าง 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และ 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น โดยใช้โปรแกรม LISREL Version 8.72 นำเสนอในรูปการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่างๆ ค่าสถิติสำคัญที่ใช้ในการตรวจสอบค่าความสอดคล้องของรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistics) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ $\text{Chi-square/df} < 2 \text{ or } 3, P\text{-value} > .05, \text{RMSEA} < .05$ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 52-56)

ผลการวิจัย

องค์ประกอบเชิงยืนยันที่สำคัญคือ ก) ด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และการมีคุณธรรมจริยธรรม ข) ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ใต้บังคับบัญชา การจัดโครงสร้างงาน การใช้อำนาจในตำแหน่ง และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ค) ด้านภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา การอบรมทางการบริหาร ประสบการณ์ในการบริหาร ง) ด้านสมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ การสื่อสารและการจูงใจ การมีวิสัยทัศน์ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง และ จ) ด้านประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน ด้านครูและบุคลากร ด้านผู้เรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.32 ในขณะที่เดียวกันก็มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยส่งผ่านสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.69 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพล

ทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.82, มีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะหลักผู้บริหารสถานศึกษา และสมรรถนะประจำสายงานผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.93 และ 0.89 ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันก็มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยส่งผ่านสมรรถนะหลักผู้บริหารสถานศึกษา และสมรรถนะประจำสายงานผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 1.08 ด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.97 และยังพบว่า ตัวแปรคัดสรรทุกตัวที่นำมาเป็นองค์ประกอบสำคัญของตัวแปรแฝง และผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นดังนี้คือ $\chi^2 = 348.74$, $p\text{-value} = 0.21$, $df = 195$, $RMSEA = 0.03$, $GFI = 0.96$, $AGFI = 0.93$, ดังภาพ 2 และ ตาราง 1

ภาพ 2 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ตาราง 1

ผลทางตรง (Direct Effect) ผลทางอ้อม (Indirect Effect) และผลรวม (Total Effect) ความสัมพันธ์โครงสร้าง
เชิงเส้นสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล								
	EFFECT			CORE			FUNCT		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
BACK	1.01*	0.69*	0.32*	-0.35*	-	-0.35*	-0.28*	-	-0.28*
	(0.35)	(0.67)	(0.53)	(0.15)		(0.15)	(0.15)		(0.15)
SITUAT	1.90*	1.08*	0.82	0.93*	-	0.93*	0.89*	-	0.89*
	(0.54)	(0.75)	(1.03)	(0.34)		(0.34)	(0.29)		(0.29)
CORE	0.97*	-	0.97*	-	-	-	-	-	-
	(1.59)		(1.59)						
FUNCT	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าสถิติ	$\chi^2 = 348.74$ df = 195 p-value = 0.21 RMSEA = 0.03								
	GFI = 0.96 AGFI = 0.93 Largest Standardized Residual = 1.54								
สมการโครงสร้างตัวแปร	CORE			FUNCT			EFFECT		
	R ² 0.97 0.90 0.81								
หมายเหตุ	BACK=ภูมิหลังผู้บริหาร, SIUAT=สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง, CORE=สมรรถนะหลัก, FUNCT=สมรรถนะประจำสายงาน								
	EFFECT=ประสิทธิผลโรงเรียน, TE=อิทธิพลรวม, IE=อิทธิพลทางอ้อม, DE=อิทธิพลทางตรง, ตัวเลขในวงเล็บ คือค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน								

* $P < .05$

ผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ตามรูปแบบ พบว่า ภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.32 ในขณะที่เดียวกันก็มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยส่งผ่านสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.69 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาโร เฟิงส์วีสต์ (2549, หน้า 198) ที่พบว่า ภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีอายุที่เหมาะสม ระดับการศึกษาสูง ได้รับการอบรมทางการบริหาร และมีประสบการณ์ทางการบริหารจะส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลสูง ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา ผลวิจัยพบว่า สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.82, มีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะหลักผู้บริหารสถานศึกษา และสมรรถนะประจำสายงานผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.93 และ 0.89 ตามลำดับ ในขณะเดียวกันก็มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนโดยส่งผ่านสมรรถนะหลักผู้บริหารสถานศึกษา และสมรรถนะประจำสายงานผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 1.08 สอดคล้องกับผลการวิจัยของกาญจนา แสงสารพันธ์ (2548, หน้า 76) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำกับการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของโรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย ซึ่งพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการดำเนินงานถึงปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องควบคุมและมี

อิทธิพลต่อสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียนเกิดประสิทธิผล ด้านสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ผลวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.97 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะที่กล่าวไว้ว่าสมรรถนะของบุคคลเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคลทั้งที่เป็นรูปธรรม เช่น ทักษะ ความรู้ ซึ่งง่ายต่อการพัฒนา และคุณลักษณะที่เป็นนามธรรมที่ซ่อนเร้น เช่น อึดมโนทัศน์ เจตคติ ค่านิยม แรงจูงใจ (Spencer, L. M. & Spencer, S. M. 1993, p. 11) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของงาน สมรรถนะหลักเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมหรือความสามารถพื้นฐานที่เป็นหลักของบุคคลที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์อันก่อให้เกิดความสำเร็จของงาน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (วิทยา จันทร์ศิริ, 2551, หน้า 7) ที่ได้สรุปไว้ว่า สมรรถนะเป็นกลุ่มพฤติกรรม ที่องค์กรต้องการจากข้าราชการเพราะเชื่อว่าหากข้าราชการมีสมรรถนะการทำงานในแบบที่องค์กรกำหนดแล้ว จะส่งผลให้ข้าราชการผู้นั้นมีผลการปฏิบัติงานดีและส่งผลให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

และกระทรวงศึกษาธิการ ควรใช้เกณฑ์คุณสมบัติด้านสมรรถนะหลักผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการทำงานเป็นทีม การบริการที่ดี การมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพราะจากผลการวิจัยพบว่าเป็นตัวแปรคัดสรรที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักและพยายามพัฒนาสมรรถนะหลักของตนเอง มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ให้ดีตามมาตรฐานที่มีอยู่หรือตามเกณฑ์วัดผลสัมฤทธิ์ที่สถานศึกษากำหนด ทำความเข้าใจและตระหนักในเรื่องการทำงานเป็นทีม การบริการที่ดี การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การพัฒนาตนเอง และการมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการวิจัยการพัฒนาารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยการศึกษาในจังหวัดอื่น หรือศึกษาในระดับภาค หรือระดับประเทศ

3.2 ควรพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารหน่วยงานการศึกษาใน

ระดับอื่นที่นอกเหนือจากโรงเรียนระดับประถมศึกษา เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้อำนวยการ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คณบดี อธิการบดี

3.3 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาในเชิงลึก โดยอาศัยรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้น เพื่อยืนยันข้อค้นพบว่า ตรงกันหรือไม่ มีอะไรที่แตกต่างกัน จากนั้นนำข้อค้นพบทั้งวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมาสร้างเป็น ข้อสรุป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แสงสารพันธ์. (2548). *การศึกษาภาวะผู้นำการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสม์เรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- เรชา ชูสุวรรณ. (2550). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2549). *การพัฒนาแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงของประสิทธิผล ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิทยา จันทรศิริ. (2551). *การพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐ*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2549). *รายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์งานวิจัยทางการบริหารการศึกษา*. สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2549). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency based learning*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์. **หาไม่เจอ หาใหม่**
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็น สำหรับตำแหน่ง*. กรุงเทพมหานคร : พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปี ของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- McClelland, D. (1973). "Testing for competence rather than for Intelligence." *American Psychologist*, 28(1), 1-14.
- Ouchi, W. (1981). *Theory Z*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley.
- Deming, W. E. (1986). *Out of Crisis*. Cambridge, Massachusetts: Center For Advanced Engineering, Massachusetts Institute of Technology.
- Spencer, L.M., & Spencer, S.M. (1993). *Competence at Work : Model for Superior Performance*. New York : John Wiley & Sons.
- Stevens, J. (1986). *Applied multivariate statistics for the social sciences*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates